СВОБОДА

Учѣте ся брати мои, думайте читайте
И чужому научайтесь — Свого не цурайтесь,
„Въ своей хатѣ своя правда и сила и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ

Число 5 — ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. 15. Новембра 1893. — ГОДЪ I

ЩО НАСЪ ГУБИТЪ.

Въ попереднôмъ числѣ подалимы гадку заложенія „Народного Руского Союза“, котрого потреба даесь чути съ кождимъ днемъ що разъ то бôльше. На нашъ пôднесеный голосъ въ народной справѣ, одозвалось много добрихъ здоровомислячихъ Русинôвъ похваляючи нашу думку, нашу ідею. Но мы не хочемо поперестати на похвалахъ але най дѣло саме майстра хвалитъ; мы нехочемо щобъ наша гадка зôстала мертвою буквою на паперѣ, але щобъ наши слова перемѣнилися въ дѣло, котре принеслобъ честь и славу и добробытъ рускому народу американьскому. Мы уже наперѣдъ знаемо що будемо мати богато трудностей и перепонъ въ переправдженю нашоѝ ідеи въ спасительное дѣло.

Отъ коли свѣтъ свѣтомъ завсе були, суть и будуть два елементи собѣ впрость противни, добре и зле.

Вѣковѣчна борба продовжаесь до нынѣ межи добримъ а злимъ, межи правдою а брехнею, межи просвѣтою а невѣжествомъ, меже свѣтломъ а тьмою, межи свободою а рабствомъ. Добра гадка, мисль добре полезне дѣло всегда маютъ своихъ противникôвъ, свои перешкоди такъ на поли умственно-моральнôмъ, якъ и фізичнôмъ. Возмѣмъ на прикладъ господара. Онъ хоче зробити добре для себе и для своей родины и для своей худоби. Иде на поле и хоче сѣяти зерно щобъ оно взросло и видало хлѣбодайни колоски. Ага! уже мае перешкоду: бодаки, хвастъ, не потребна трава, твердôсть землѣ, камѣне, не позволяють му сѣяти зерна, бо якъ бы го такъ посѣявъ, тобъ оно пропало не видавши плоду. Господаръ бересь до роботи знищити, усунути перешкоди злого: оре, чистить, скородитъ поле, бодаки, камѣне перей викидае геть съ поля и наконецъ за помочію небесъ сѣе зерно — зерно добра для себе и своихъ.

Такъ само и добра гадка якъ тое зерно, мае своихъ противникôвъ, свои перешкоди, котри треба отсунути на бôкъ а такъ съ доброѝ мисли повстане добре дѣло.

Протое днесь постановили мы поговорити зъ нашими почтенными читателями „Свободи“ о тôмъ: що насъ губитъ т. е. ôтсунути, ôткинути набôкъ тіи перешкоди, котри стоятъ на завадѣ и [illegible] на дорозѣ нашоѝ мысли, нашоѝ доброй ідеи для руского народа.

Першою перешкодою естъ самолюбіе поодинокихъ нашихъ людей, котри кажутъ: „ех нащо менѣ якихъ тамъ союзôвъ! я туть пріишовъ заробити собѣ пару центôвъ тай назадъ вертаю до свого краю до свого села“

Така бесѣда, така мова естъ дурна и нерозважна, бо противитъ ся заповѣди Христа Спасителя, котрый першій заложивъ всесвѣтскій союзъ братной любви и помочи туть на земли, котрый першій сказавъ що всѣ мы дѣти одного небесного Отця котрого маемо любити отъ серця одъ всей души а ближняго свого яко себе самаго.

Отже такою мовою, такимъ самолюбіемъ чоловѣкъ въ своей глупотѣ топче ногами святую заповѣдь Распятого; такій чоловѣкъ невидитъ нѣкого и незнае нѣкого, только самого себе и о свое добро дбае, а о другѣхъ его собратіяхъ, краянахъ, его ближнихъ ему байдуже. Его ничъ необходитъ же только нещасливыхъ Русинôвъ безъ роботи лежатъ хори въ обдертой шандѣ де нема кому и лижки воды подати щобъ смагляви уста отъ горячки закропити; его се необходитъ що тамъ бѣдна вдова, котрой мужа въ майнахъ або въ фабрицѣ забило, ходитъ съ плейзу на плейзъ о жебранôмъ хлѣбѣ. Его ничъ необходтъ наконецъ що дѣточки въ напôвъ розваленой шандѣ меже горами опухлени отъ голода обступили бѣдную маму вдовицю умераючу зъ нужди, котра заплакаными очима въ послѣдне благословитъ своихъ дѣточокъ, котри по ей смерти розôйдутъ ся мовъ мишинята помѣжъ чужихъ людей, котри добра не навчутъ „Отченашу“ не прокажутъ.

Такій человѣкъ, ставе [illegible] дюкою, безъ серця, природкомъ ворогомъ всего доброго и своею дурною діяволскою мовою гôршитъ другихъ и сило-мѣць замкнути хоче дверѣ „Народного Руского Союза“ щобъ неподати помощи калѣкамъ, слабимъ; щобъ неподати пару сотъ долярôвъ бѣдной вдôвѣ, щобъ неотерти гôркихъ слезъ обдертимъ голоднимъ дѣточкамъ сиротятамъ— ôнъ тôлько про себе хоче заробити пару центôвъ а другому помочи ôнъ незнае и знати не хоче. Такого чоловѣка невозлюбитъ Богъ, его праця пôйде марне, его труди, его мозоли небудутъ благословенни, его грошемъ подѣлятъ ся чужіи а самъ на клаптѣ згнилой соломѣ закôнчитъ свое нужденно, бѣдолашне житіе.

Читателю!

Стань троха и застановися чи не ма такихъ людей що такъ мислятъ и говорятъ?

Другою перепоною да перешкодою нашого зерна щобъ оно було посѣяне на народной нивѣ и видало плодъ естъ та вимовка: „менѣ тутъ нѣчого нетреба бо я незадовго поѣду до краю“.

Легко устами сказати, але чи оно такъ станесь якъ чоловѣкъ собѣ гадае? Безъ Бога анѣ до порога - каже руска пословиця, а щожъ теперъ гадате о далекой дорозѣ черезъ широке балванами играюще море?

Кôлько то уже людей неразъ покупили шіф-карти и мали сѣдати завтра рано на корабель и недочекались сѣсти но въ ледяной баксѣ ундертекера спочило ихъ тѣло а люде мусѣли збирати колекту щобъ поховати бо небôщикъ нелишивъ анѣ цента при собѣ тôлько все напередъ выславъ до краю а собѣ крôмъ шіф-карти зôставивъ пару центôвъ на дуганъ? Най собѣ се кождый добре розважитъ же мы зъ Господомъ Богомъ жадного контракту нозробили якъ довго маемо жити. Въ Божихъ рукахъ наше житіе и смерть; мы незнаемо коли неумолима смерть перетне нитку нашого житія своими острими ножицями.

Протое треба оглядатись и на задніи колеса, треба бути забеспеченимъ щобъ на випадокъ була помôчъ а тую помôчъ може тôлько дати „Народный Рускій Союзъ“, котрого вартôсть нерозважный чоловѣкъ не понимае.

Третою перешкодою есть наша славна руска байдужнôсть, нерадимôсть, недбалôсть, цѣлковите слѣпе, безрозсудне упованіе на Боже провидѣніе.

У нашôмъ краю знаходятъ ся меже чисто-рускими селами и нѣмецки села такъ звани колоніи швабски.

Часомъ ти шваби нѣмцѣ мешкаютъ громадно а часомъ розсѣяно помежи рускихъ газдôвъ. Якъ тôлько війдешъ въ село, заразъ видишъ велику рôжницю межи господаркою нѣмецкого хлопа а руского. У нѣмця красна хата, обширне подвѣре, красный садъ, студня або криниця цембрована а подвѣрю, худоба чиста вичесана, дѣти тлустеньки румяни павбирани а онъ самъ хлопъ здоровій въ доброй капотѣ, веселій и сытій.

Заразъ таки за плотомъ мешкае нашъ православный, славный съ свого недбальства рускій хозяинъ.

Передъ хатою, котра уже напôвъ згорблена валитъ ся, стоитъ велика калужа гноівки, черезъ котру мусить перескакувати кôлько разъ иде до хати. Худій зеленій смокче тую файчину, котра уже тиждень якъ тютюнъ видѣла, обдертый вôнъ и его дѣти; худоба суха тôлко ребра рахуй, будинки на пôвъ розвалени, по воду треба ити пôвъ милѣ за село и то мало принесе бо коновка [illegible] не хотѣлось. Нѣмецъ що дня ѣсть мясо, а Русини и въ недѣлю не видятъ ложки молока, бо мизерне яйце вкраде щобъ баба не видѣла и несе до коршми щобъ пачку тютюну купити.

Я разъ спитавъ ся такого нашого человѣка чому у нѣмця такъ хорошо а у нашихъ людей такъ погано, нехлюйно, недбало?

—Ехъ бо то нѣмецъ недовѣрокъ крутитъ на всѣ боки а въ насъ най буде якъ бувало, наши батьки якось жили и мы будемо такъ жити. Ото маете недбальство.

Тое саме недбальство привезли наши люде и до Америки. „Ехъ нащо намъ якихъ тамъ братствъ „Союза“ я уже туть третій разъ въ Америцѣ та якось жию и жадныхъ тамъ сосайдôвъ непотребую — най буде якъ бувало“. Що сказати такому чоловѣкови?...

Чому не робитъ онъ якъ бувало взяти два патики и терти пôвъ дня оденъ о другій поки не запалятъ ся и такъ мати огень але иде за цента купити собѣ сѣрникôвъ и вигôдно запалитъ въ минутѣ коли му ся схоче?

На бôкъ, на бôкъ дурна

SWOBODA (LIBERTY.)

The only Russian political paper in this Country and has a large circulation trough the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рочна 1.50

До старого краю.......... 2.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ висилати пôдъ адресою:

To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходитъ два рази на мѣсяць. 1 го и 15го.

ADWERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00
,, ,,Six months. ,, 6.00

All money or money orders should be adressed to:
"Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J. as second class mail matter.

...лупіи слова а берѣмъ ся до мудрого, полезного дѣла!

Мы ...ступаймо напередъ доробляймо мы тое, що заспали. Єсли наши братя въ старôмъ краю борють ся съ ворогами всякого рода щобъ рускому народу лучше жилось на божôмъ свѣтѣ, намъ туть въ Америцѣ гладка и проста дорога до щастя до добробыту.

Намъ ни право, ни жандармъ ни панъ не заказують соединятись до купи и такъ заложити „Народный Рускій Союзъ", котрый тôлько добра принесе для насъ и нашихъ потомкôвъ туть на вôльной земли.

Братя!

На бôкъ всяки перепони— добра охота, желѣзна воля все переможе.

Нуже братя
Нужъ дѣлаймо!
Поки ще вѣкъ
Передъ нами,
Дай свѣту показати
Що мы еще Русинами!

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Хвальна Редакція.

У насъ недобре бо стала бѣда такъ присѣла нашъ рускій народъ що не хоче хоть на хвилю отступитись.

Куда лишень окомъ глянешъ по нашой краинѣ всюда нужда, всюда чуешъ нарѣканіе на недостатокъ хлѣба, паши, всюда бѣдный чоловѣкъ чи то хлѣборобъ чи то художникъ скробаеся въ голову съ вôтки то роздобути пару центôвъ щобъ заплатити податокъ, додатокъ до податкôвъ и додатки до додаткôвъ.

Въ горахъ забрала вода, а на Подôлю градъ и буря много наробила шкоди. Ще нѣколи якъ теперъ нашъ народъ не мавъ такой охоты ѣхати до Америки якъ теперъ. Но то бѣда що въ Америцѣ не гараздъ — де сотками робочого народа голодного ходить по улицяхъ якъ пишутъ газети.

О нашой руской політицѣ не буду писати бо всему свѣту явно же наша політика есть сваркою о азбучный хвостикъ, а въ глубоку політику мы не мѣшаемся бо якъ можутъ знати чорно робочи воли, на котрôмъ поли буде ихъ газда ними орати? Во Львовѣ обходила Русь велике свято. Уже 50 лѣтъ якъ Вч. крилошанинъ о. Антоній Петрушевичъ съ перомъ въ руцѣ трудитъ ся для блага руского народа. Протое рускій народъ торжествено обходивъ 50 лѣтный ювилей писательства нашого второго Нестора о. Антонія Петрушевича. Наша коломыйщина осресь ставити „Народный дôмъ" Въ Вѣдни въ державной думѣ ведесь рѣчь о змѣнѣ застарѣлой выборчой ординаціи, слибъ ю змѣнили такъ якъ Русини уже давно домагались, тобъ тогда мы инакше були заступлени въ державной думѣ и руска справа поважнѣйше булабъ трактована.

Съ почтеніемъ
Семенъ Грыбъ.

Холера.

Холера ще таки не перестала гостити въ Европѣ. Всюда то съ того то съ другого краю доходятъ сумніи вѣсти о тôмъ страшнôмъ гостю. Въ Росіи, въ Нѣмеччинѣ, въ Италіи и у нашой Галичинѣ здаесь хоче зимувати. Недавно съ Италіи выѣхавъ оденъ шифъ до полудневой Америки и не могъ доѣхати но вернуть ся назадъ до Европи бо на семъ шифѣ впротягу пару дней умерло на холеру 207 людей.

В..ЧИНА.

Рускій офіцеръ женоубійця высланъ на Сибіръ.

С. Петербурга пишутъ: Дня 24 юнія сего року пôдъ часъ войскового балю, уряженого офіцирами въ честь региментского праздника въ побôчной дамской салѣ давъ ся чути страшный крикъ, на котрый всѣ гостѣ збѣгли ся. Передъ ихъ очами представлялась дуже страшная картина. Передъ великимъ зеркаломь лежала зимнымъ бездушнымъ трупомъ найкрасная молодая женщина балю, жена капитана генерального штабу Ипатовъ. Нещаслива була передъ тимъ пару минутъ зашгелитована и кровъ зъ глубокой раны випливала мовъ та вода зъ живого жерела. Коло ней стоявъ мужъ съ окровленымъ книжалымъ въ рукахъ яко смотрячи на трупъ.

Наколи поодиноки зъ гостей хотѣли приблизитись до него, онъ вивинувшись зъ переляканой товпи и щезъ безъ слѣду. Неминуло анѣ годины якъ капитанъ Ипатовъ явивъ ся самъ передъ свого камендерующого и дрожачимъ голосомъ часто гôркими слезами перериванымъ оповѣвъ голо и ясно цѣлу рѣчъ и що го припровадило до такого кровавого чину. Ни передъ судиею, ни передъ самымъ военнымъ судомъ не змѣнивъ анѣ одного слова въ своимъ визнаню.

Ото его слова:

Десять лѣтъ тому назадъ якъ я пôзнавъ Луцію, котра була тогда говернанткою у инжініера Хракова. Мы полюбилися и оженилися. Наше подружіе поблагословивъ Богъ одною донкою и двома хлопчиками, котрі були радостію и щастіемъ нашого тихого домашного житя.

Днесь якъ разъ два роки минае що я спостерѣгъ перемѣну на моей женѣ. Она сталась зимною, холодною для мене въ любвѣ одъ коли пôдпоручникъ Романовскій ставъ посѣщати дуже часто нашъ дôмъ.

Небавомъ сказано менѣ же моя жена наколи я въ службѣ завсе выходитъ зъ Романовскимь на проходъ и я самъ здибавъ ихъ обое въ одной узкой темной улицѣ якъ цѣловались сердечно горячо.

Все тое я розповѣвъ моей женѣ и зробивъ ей уважною щобъ незабувала на свою и мою честь. Съ того повстала пекельна сварня та колотнеча. Я все перетерпѣвъ тай въ моимъ зболѣлôмъ серцю захоравъ уважаючи на дрôбни дѣточки и ставъ слѣдити зъ близька за поступками моей подруги.

Одного вечера Луція розплакалась ревними слезами передъ мною мовлячи що есть влюблена безъ мѣри и ліку въ пôдполковнику, котрый радивъ щобъ зъ нимъ бѣжала — моя любовь, моя страсть есть такъ горячою и сильною що безъ него менѣ нежити на бѣлôмъ свѣтѣ, забіи мене або я сама одберу собѣ житіе и вѣсть о моей смутной кончинѣ получишь въ писмѣ одъ мене. Я старавъ ся всѣми силами успокоити заблудшую и щобъ скорше она могла до себе прыйти виѣхали мы на свѣже повѣтье на село.

Тогда мавъ мѣсце въ городѣ нещастный баль, на котрый и мы були запрошени. Входимо до салѣ — гостей повно а й Романовскій уже витаесь зъ нами. Жена ревнехомъ причипилась до него и пошли въ танецъ.

Я ставъ якъ дурный и зъ жалю тяженько заплакавъ. По недовгимъ часѣ закликавъ я Романовского на бôкъ и сказавъ му всю правду въ очи. На се онъ отповѣвъ холоднокровно:

Знай добре що твоя жена тôлько мене одного любитъ и смѣло повинуетъ ся моей воли. До сихъ поръ я немавъ ничъ зъ нею але наколи ты сердишся и граешъ ролю заздрôсного, то таки сей ночи возму ю отъ тебе. Въ менѣ застигла кровъ, по ...жили розгорѣвъ ся зъ помсти за мою честь и хотѣвъ убити на мѣсци мовъ злу собаку мого соперника, але гадка о дѣтяхъ встримала мою руку. Тогда закликавъ я свою жену до другого покою и зачавъ обяснити наше нужденне супружеское положеніе. Клякнувъ я передъ нею мовъ предъ святимъ образомъ взявъ ей руки въ свои цѣлую и слезами рошу.

Пригадавъ я ей нашу першу невинну та щыру любовь, нашу вѣрну присягу любитись до вѣку. Напровадивъ на память нашихъ маленькихъ дѣточокъ, о котрыхъ добро маемо вспôльно старатись;

Живими красками змалювавъ я нещасливій мое положеніе наколи дѣти запитають ся де мама? Що отповѣся якъ дѣтямъ сказати щобъ недôзнались о огиднôмъ житію той, котра повинна були ангеломъ святости и щасливости въ дому. Она подивилась гордо на мене и засмѣялась діяволскимъ смѣхомъ мовлячи що она о ничъ недбае и той ночи станесь любовницею Романовского бо се для ней уже не першина. Въ головѣ моей закрутилось за серце мовъ клѣщами стиснуло мене, передъ мною все почорнѣло ,.. тôлько глухій крикъ учувъ я коли мôй нôжъ встромивъ въ саме серце той, котру въ свѣтѣ надъ все любивъ.

Теперъ знаю що женщина не варта любви, теперъ иду въ далекій холодный Сибіръ а дѣти мои сиротята на Бога лишаю. Невѣрна мати въ гробѣ, нещастный отець живцемъ закопаный пôдъ землею черезъ що? — черезъ дурне серце здрадливой женщины. Дурень той кто бабѣ вѣритъ и бабу любитъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Стара Европа завсе кричитъ що она нехоче вôйны, крово прлятія але всѣ державы тягнутъ послѣдный центъ ôдъ пôдданыхъ на порохъ, на каноны, на новіи кораблѣ. Въ остатныхъ часахъ зачали ѣздити европейски державн въ кумы на гостину одна до другой. Руска военна фльота гостила въ водахъ французкихъ тулоньской затоцѣ. Англія поѣхала въ гостину со своими военними суднами до Италіи до мѣста Таранто. Всюда народни праздники, всюда многолѣтствіе, всюда лиетъ ся шампанское. Чи се може не знакъ що небаромъ поллютъ ся слези да кровъ при звуку крупа и бездымного пороху? Франція таки надобре залюбилася въ Росіи и присягла на вѣчную вѣрность, любовь и взаемную помôчъ. Бѣдна Италія наложивши на себе ярмо тройчного союза падае пôдъ тягаромъ видаткôвъ на побôльшеніе арміи.

Австрія переконалась о своей силѣ при осѣняныхъ маневрахъ, котри дуже хорошо випали на першу пробу але друга правдива якъ выпаде Богъ вѣсть.

Гишпанія мае чимало клопоту зъ арабами на африканскôмъ побережу. Турція окрѣпила теперъ Дарданеллѣ и може спокôйно черезъ якійсь часъ дрѣмати въ своимъ гаремѣ.

АМЕРИКАНЬСКИ НОВОСТИ,

Въ Вашінгтонѣ до сего часу радятъ та радятъ отцѣ отчины та якось мало видить ся хосна зъ ихъ роботи. Сямъ то тамъ троха зачинаютъ отворяти опять фабрики але дуже слабо, больша часть робочого народа хо-

дить по улицяхъ тай жалуесь кождій надъ своею бѣдою. Котрый ще де мавъ давно защарованого цента чи то въ куфри, чи то въ банку, то ще яко тако живе зъ дня на день. Але для тихъ що заробляли и сей часъ пропивали дуже паскудніи часъ. Въ поодинокихъ мѣстахъ сами урядъ мѣста кормитъ роботниковъ а по другихъ городахъ идутъ сами жебраки на хлѣбъ. Кажутъ що буде незадовго лучше, що робота поправитъ ся — Дай Боже бо єли такъ далѣ буде то много а много людямъ способнымъ до працѣ, прійдетъ ся гинути страшною голодовою смертію.

Черезъ уса [баюсы] забивъ рôдного отця.

Мала тиха, спокойна осада Адріянъ Н. Іоркъ, була въ тихъ дняхъ свѣдкомъ великой збродне.

Ото Али Евелянъ пошовъ до свого дѣда, котрый бувъ голяремъ щобъ го обголивъ. Въ тôмъ надѣйшовъ рôдный Отецъ, Али Евелянда и казавъ старому щобъ сынови обголивъ не тôлько бороду но и уса. Сынъ съ початку оперъ ся але на конецъ пôддавъ ся батькôвской воли. Наколи подививъ ся до зеркала маркотно му стало бо … лицы. Розгнѣваный подививъ ся на отця и въ одной хвилѣ винявши револьверъ зъ кешенѣ, однимъ вистрѣломъ положивъ батька на мѣсци трупомъ. Убійцю арештовано. Уса до того часу поростутъ идучому сынови на шибеницю але отецъ невоскресне зъ гробу.

АМЕРИКАНЬСКА РУСЬ.

Дуже веселою новиною подѣляемось нынѣ съ нашими братями Русинами. Дня 6го … прибувъ до Америки … его мѣсяця … Вч. О. Полянскій …скій священникъ съ Га[личины].

Въ особѣ О. Полянского прибрѣла наша молодая вôльна Русь великое для себе сокро[вище].

Не ма Ру[сина] въ Галичинѣ щобъ незнав О. Полянского бувшого віце-ректора ген. руской семинаріи во Львовѣ а потôмъ за[ни]мавшого високе становиско яко катехитъ при ц. к. гимназіи въ Дрогобичи.

О. Полянскій зъѣхали Азію, Европу а теперъ и въ Америку загостили.

Онъ написавъ богато мудрыхъ книжокъ и для того висшіи власти духовни полюбили его такъ, що выслали го сюда працювати для руского народа въ Америцѣ и якъ знаемо духовна власть мае въ короткôмъ часѣ поставити о. Полянского на дуже высокій чинъ за его працю и науку.

Mayfield

Тамошни Русини можутъ послужити за прикладъ другимъ ихъ стараніемъ о хвалу божу и о просвѣтту народа, Въ трохъ мѣсяцяхъ зложили 3,500 дол. и заплатили довгъ церковный. Теперъ церковъ не довжна никому. Въ пару дняхъ заплатили 400 дол. за дзвони. Завели у себе руску банду, котра може грати и передъ монархами.

Юнкерсъ.

Зъ оттамъ пише до насъ господинъ Теодоръ Дзядикъ такъ:

Увѣдомляю Васъ що Ваша а теперъ наша „Свобода" дуже менѣ сподобалася. Мое серце розвеселила мовбы рôдна мама до мене промовляла и доношу Вамъ що мене тое утѣшило що хоть одинъ Русинъ съ рускимъ найшовъ ся серцемъ же хоче добра нашего. Много суть днесь що въ церквѣ научаютъ людей и кажутъ що они русини але тому нема що вѣрити. Во имени Исуса Христа баламутятъ насъ а съ руского обряду зробили бізнесъ для себе. Рускіи церкви, рускимъ поставлени грошемъ и мозолою и великою трапезою, передали въ шахрайскій способъ айрiскимъ бискупамъ. Діявольскіи дѣла роблятъ ся у насъ. Но руске серце, Руска душа, руска вѣра, наша надѣя въ Бога и въ святу Тройцю … Пречисту Дѣву Ма[рію] … есть такъ сильна якъ Карпатскіи … [непоколе]бима якъ нашъ зеленый Бескидъ. Надъ головою русина снулись находили и переходили зліи часи наче тьмы, хмары понадъ верхомъ „чорной гори" въ Карпатахъ, но русинъ все перетерпѣвъ бо Бога въ серцю своемъ мавъ и мае. Мы не пропадемъ доки „Свобода" по сторонѣ народа и за народомъ. Ложни пророки щезнуть, лукаво здертіи центъ … пропаде. Господи помили намъ руских[ъ] … священиковъ а не гонведовъ.

Теодоръ Дзядикъ.

Grays Run Pa.

Высокопочтенна Редакція!

Прошу менѣ засылати нашу „Свободу". Тѣшитъ мене дуже що всѣ ваши намѣренія стремлятъ до святой справи: поправити долю нашого руского народа. Якъ моей стороны єли Богъ менѣ позволитъ, буду належати до того общества и буду ся старати другихъ притягати до того „Союза нашого руского".

Тутъ засылаю съ гори предплату на цѣлій рôкъ и подаю тихъ людей, котри хочутъ мати нашу „Свободу". О адвертайзменти буду ся старати наколи робота троха лучше пôйде и уже въ тихъ дняхъ фабрики зачали робити. Въ Елміра я купивъ собѣ лъотъ, бо тутъ буде будоватись нове мѣсто и богато съ нашихъ русиновъ купили собѣ лъоти. Для того даю до вѣдомости нашимъ братямъ щобъ собѣ землю тутъ куповали.

Съ почтеніемъ здоровлю Васъ.

Алексій Курила.

Руске братства академиковъ съ университету львôвского пôдъ назвою „Ватра" писало ди насъ о газету, котра дуже сподобалась всѣмъ въ старôмъ краю. Для того браття американьскіи Русини постарайтесь, така щобъ „Свобода" могла выходити що тиждень

Се буда Ваша Слава!

Слибъ кождый Русинъ наложивъ ихъ пару центôвъ, тобъ наша газета була найбôльша и найкрасн[ѣйша].

Господинъ Заяцъ въ Н. Іоркъ. Ваши стихотворенія помѣстимо въ слѣдуючôмъ числѣ.

ВРАГАМЪ „СВОБОДИ".

Дня 30. октобра получила наша редакція дописъ съ Wilkesbarre, котру подаемо дословно.

[Высокопочтен]ная Редакція!

Почтенн…

Суть люде пôдъ синимъ небомъ Господа Бога, которыи думаютъ же они могутъ и землю заставити абы ся обертала кругомъ солнца. Но не дармо говоритъ пословиця, же кого Богъ карати хочетъ тому розумъ отбере. Правда что даколи и самъ Господь Богъ не можетъ дакому розума одобрати, бо го тотъ чоловѣкъ не мае.

Глупость остаесь глупотою, дуракъ дуракомъ не тôлько въ Европѣ и въ Америцѣ а не на цѣломъ свѣтѣ. Такой мудрости чоловѣкъ есть prevelebny ксендзъ Володиміръ Молчанинъ съ Кінгстонъ.

Вчера при „святой проповѣди" своей въ церкви страшно напалъ на нашу газету „Свобода" и заказалъ ю людямъ читати бо та газата правду сипле въ очи.

Та то смѣшно же 'егомосць' то не знае же Америка то не мадярія, же ту не гонведи и солгабирове росказуютъ, же ту свобода, а мы прото и „Свободу" читаемо и будемо читати мы Русини а не мадяри — парафѣя кингстоньска состоитъ изъ вѣрных сыновъ Галича ту не буде никто командировати по „гонведски" и приписувати кто что мае читати.

Кончимо словами: глупость то всегда глупость чи ту чи въ старôмъ краю, а гонведъ остаесь гонведомъ чи въ червеныхъ чи въ чорнихъ ногавицяхъ ходитъ, а „Свободу" будеме читати.

Вѣрный Русинъ.

До сей дописи мусимо додати пару слôвъ. Уже въ первôмъ числѣ нашой газети заявили мы що въ личніи справи и осуди бавитися не будемо, бо наше поле попису есть народне добро, нашою первою рѣчею есть освѣта руского народа, нашою потѣхою и осолодою за нашіи труды есть вдячнѣсть самого Руского народа.

Такіи рѣчи, що не казаютъ ся народного добра мы впростѣ откидаемо и кажемъ шкода пера и чорнила.

Повинна … дуже … здивовала … до нынѣ … ся вѣрити щобъ … науки досвѣду … назначýчись рускимъ священикомъ могъ въ святой церкви заказати людямъ читати „Свободу", котра тôлько правду каже и о добро руского чоловѣка и робітника дбае — видячи якъ то до теперь въ темнотѣ тримаютъ и съ него шкору лупятъ тіи, котрихъ народъ рускій нехоче а сами накидуютъ ся ему за провѣдниковъ, за учителей.

Сего ради пытаемъ ся О. Молчанина чи се правда тому що въ церкви заказували людямъ читати „Свободу"? Надѣемъ ся що о. Молчанинъ небудутъ мовчати но потрудять ся отписати на наше скромне запытаніе Єли тому неправда то отклячемо, а если буде правда тогда пôддамо пôдъ народный судъ такого чоловѣка, котрый бы бувъ ворогомъ руской газети и не хотѣвъ щобъ народъ просвѣщавъ ся но всегда зостававъ темнимъ. „Свобода" того не хоче но хоче щобъ Русинъ бувъ чоловѣкомъ образованимъ, просвѣщенимъ а не темнимъ. слѣпымъ рабомъ, слугою другихъ недовѣрковъ.

Чекаемо на отвѣтъ.

Редакція.

Смерть славнихъ людей.

Въ протягу майже одного тижня чотирохъ славнихъ мужей розстались съ тимъ свѣтомъ на всегда, котрый бувъ свѣдкомъ ихъ працѣ, ихъ слави ихъ побѣдъ ихъ мукъ и ихъ вѣнчанія.

Цѣла Франція оддалась печали и вся во слезахъ стоитъ наче нѣма надъ двома свѣжими могилами.

Въ одной спочиває славный композиторъ Гунодъ творецъ Фавста що здѣлавъ его славу безсмертною. Въ другой обвитій гробовою … лежитъ славный генералъ Макъ Магонъ.

Русь оплакуе … вого любимця и сына, … рый своими дѣлами пр… сь велику честь матери … Гсп. Чайковскій одинъ … шихъ рускихъ соловейковъ … композиторъ замовкъ … всегда,

„Не … беше соловейко
… лузѣ на калинѣ,
… щебечае козаченько
Ходи по долинѣ.

…ольца въ остатне … алась съ своимъ … найславнѣйшимъ маляромъ нашихъ дней.

Безсмертни картини его руки и фантазіи принесли честь не тôлько тому народови съ котрого походивъ, но и цѣлому славяньству.

Редакція „Свободи" послала до старого краю по всякого рода книжки за суму 300. дол.

Кто буде потребувати яки книжки няй троха зачеке а наколи Редакція получитъ, буде могъ достати.

„Свободу" читай бо та стараесь о твое добро народе рускій! При тôмъ не забувай старатся за ню.

ЧИКАГО.

Въ давнихъ часахъ говорилось що всѣ дороги ведутъ до славного Риму а днесь треба троха змѣнити и сказати смѣло що всѣ дороги ведутъ, провадятъ до славной столицѣ далекого запада Чикаго.

Въ память 400 лѣтной рôчницѣ открытя Америки черезъ славного Кристофора Колюмба, Американи вôльни сыни вôльной земли вдячни за отримани добродѣйства отворили всесвѣтну выставу въ честь и на вѣчну память того, котрый першій вступивъ на берегъ до сихъ поръ незнаной земли и соорудивъ святій крестъ якъ знамение победи свѣтила надъ тмою, правду надъ брехнею, правдивой вѣры надъ диимъ поганьством.

Съ востока и запада, съ полночи и полудня цѣлой земской кулѣ згромадились люде рôжнихъ вѣроисповѣданій, обычаѣвъ и звичайвъ на Jakson Parku. Чикаговска виставка [illegible] то вѣнецъ сплетеный съ [illegible]ступу съ прогресу въ цивилизаціи, въ штуцѣ въ творчой [illegible] людского розуму, на п[illegible] всемірного добробыту, по[illegible]ный на голову девятна[illegible]ого столѣтія, яко победит[illegible] тьми и невѣжества, фана[illegible] и инквизиции деспоти[illegible] гнета и вузкоглядности.

Давно уже я вибира[illegible] ся до того пантеону лю[illegible] поступ[illegible], но якось завсе ло щось [illegible] перешкодѣ. Се то ове, а найбôльше мой министеръ фінансôвъ непозволявъ менѣ выбиратись въ таку далеку и небезпечну дорогу. Страшили мене же тамъ розбôйники рабуютъ трени, отберають грошѣ отъ подорожнихъ. Я съ того всего всегда смѣявся бо знавъ добре напередъ що, если бы я поѣхавъ, то отъ мене невзялибъ нѣчого.

Отъ того дня въ котрôмъ повстала у мене гадка поѣхати до Чикаго, я ходивъ мовъ не свой ни въ день спокою ни въ ночи сну. Моя фантазія уже на передъ малювала и представляла тую виставку, котрой ще очи мои не видѣли. Наконецъ придбавши троха грошенятъ и попращавшись съ знакомими, друзями, и кревними довжниками (бо тôлько кревнихъ маю въ Америцѣ) пуститъ ся до пенсильваньского дила. Се було дня 16. Октобра тяженького року для бѣдныхъ робôтникôвъ за владѣнія президента демократичной партіи Гровера Кливеланда 1893. На дворѣ стояла погана хвиля. Вѣтеръ звинный свиставъ по подъ ме[illegible] имъ лѣтнимъ ковтомъ, а надъ моею головою снулися чорни хмари займалося на дощъ. На дипѣ зачавъ я звѣдовати ся коли отходитъ next train to Chicago. Головный кондукторъ орного лиця, що замѣтавъ почекальню, сказавъ менѣ що пунктъ съ ударомъ другой години по обѣдѣ.

На слово „обѣдъ" пригадавъ я собѣ що необѣдавъ а мой порожный жолудокъ [звычайно якъ кождого агента ôдъ газети) чудесну загравъ мелодію по кишкахъ мовъбы якій апаратъ фотографичный Едизона. Часи показовали першу по полудни. Що робити ? Ѣсти ся хоче – а я знавъ добре же въ дорозѣ недôстане чоловѣкъ нѣчого, проте входжу поважнымъ крокомъ до реставрацін на банґофѣ. Що йно тôлько вступивъ на порôгъ громада чорныхъ кельнерôвъ обступили мене мовъ чорти душу при дверяхъ ада. Той бере за торбину, сей за капелюхъ, оденъ каже прошу сѣсти тутъ другій каже я хочу. На всѣ питанія отповѣвъ я однимъ. Хочу ѣсти. Сѣвъ. беру списъ потравъ и со страхомъ и трепетомъ переглядаю то зъ горы въ долину то зъ долини въ гору. Кишки гурчатъ мовъ колеса [illegible] фабрицѣ я перед[illegible] очима тілько всѣ [illegible]лькае 1.00 50. 1.60 Охъ соленѣ [illegible]лево — погадавъ я собѣ Кельнеръ! крикнувъ я съ розказуючимъ тономъ и описъ мôи гость. За чверть години уже ю обѣдъ за котрій заплатимъ 2,00 долл, зарія съ жилями біфетекъ и з 4 лижки [illegible]кенъ супъ абѣ гурчій рôль, котрый въ мерицѣ такъ роблать: Навѣнитъ водникие рижу; якъ уже рижъ рѣзамулитъ ся тогда уже мае этови кавалочки курятини вареной три мѣсяцѣ тому азадъ и такій кавалчикъ кыае до горячой воды съ рижомъ. С[illegible] анѣ солене анѣ перчене тôлько отъ якась саламаха, трой порція стоитъ 35.цент. All right я заплативъ тай хочу сѣдати на тренъ а дверникъ каже що я тимъ тренъ ном не можу ѣхати. Я показую му тикетъ на експрес першой кляси а онъ менѣ каже чекати ще пôвъ години бо о другой годинѣ иде експрѣсъ такій що везе карасину та инші товари. За той часъ купивъ я собѣ провôдника всемірной виставки, пару цигарôвъ, ажъ и не оглянувъ ся якъ стали кричати Express train to Chicago-Слава Тобѣ Господи подумавъ я собѣ и пôйшовъ усадовитись въ купе.

Браковало пару мінутъ до одѣзду, Громадка моихъ пріятелѣвъ стоячи на перонѣ разъ въ разъ махала хустинами на послѣдне прощеніе. На дворѣ почавъ кропити осѣнный дрôбный дощъ и менѣ самому покотились двѣ кроплѣ слезъ изъ очей, бо якось смутно и банно сталось на души опускати Джерси Сіті выбираючись въ такъ далеку дорогу, котра тягнетъ ся тисячъ американьскихъ миль до Чикаго. Машинѣста сплювнши здорово свое „чю" влѣзъ до машини, потягнувъ, запискавъ и колеса пôдчиняючись слѣпой всесильной парѣ, стали обертатись мовъ не хотячи по шинахъ. За пару минутъ минаемо дольную часть богоспасаемого города Джерси Сіті и черезъ гору ѣдемо уже скорше на болотнистую рôвнину до Нев Арку. Переѣхавши черезъ скалы, а ту руска церковь съ своими копулами, съ своими трираменними крестами мовъ рôдна мати выйшла на дорогу щобъ попрацатись съ своимъ сыномъ. Мимоволѣ уста складались до молитви, серце урадовалось а слези сами тиснулись изъ очей на видъ руской церкви.

Тутъ цѣле пасмо розмантихъ думокъ поснулос ся но вехъ закоморкахъ мого мозгу а фантазія уберала ихъ въ розмантни види минувшого времень.

Я обернувъ ся въ другу сторону окна и [illegible]думавъ ся... Въ Нев Арку тренъ затримався тôлько три минути щоб стара жидôвка съ пейсатымъ жидомъ влѣзли до вагону [illegible]кже до Чикаго. Чортъ носи[illegible] проклятихъ жидôвъ всю[illegible] Тутъ менѣ недобре зробилось [illegible] видъ паршивого жида и туй-туй що я невернувъ назадъ того обѣда за котрый въ Джерси такъ дорого заплативъ.

Съ великого фабричного м[illegible] ста выѣхавъ на[illegible] [illegible]нашъ тренъ на розложену рôвнину чудеснихъ околицъ Ню Джерси.

дальше буде.